

Despre opera literara In vreme de razboi de Ion Luca Caragiale

"Cel mai mare creator de viata din intreaga noastra literatura", cum il numeste G. Ibraileanu, opera sa fiind caracterizata ca o adevarata comedie umana, un "dosar de existente" care face concurenta starii civile, I. L. Caragiale realizeaza in literatura romana opere inconfundabile. Asa cum afirma G. Calinescu, "I. L. Caragiale este, dupa Dela-vrancea, scriitorul cel mai zolist, naturalistul nostru prin excelenta". In conceptia lui Emile Zola, ereditatea primeaza, devenind un factor determinant in evolutia destinului uman. G. Calinescu preciza, in a sa Istorie a literaturii romane de la origini pana in prezent: "Aici, pe langa analiza, intalnim si tipologie, fiindca Stavrache, frate neomenos, intruneste ceva din eternul uman".

I. L. Caragiale si Ioan Slavici sunt creatorii nuvelei re-alist-psihologice, Caragiale distingandu-se de contemporanul sau prin caracterul scenic al frazelor sale, prin concizia stilului, capacitatea de a asimila artistic principiile estetice ale naturalismului.

In proza psihologica, scriitorul realizeaza investigatii fiziologice si patologice, iar ideile, sentimentele si faptele sunt prezentate de pe o pozitie obiectiva; personajele transmit doar ceea ce gandesc si ceea ce simt.

Nuvelele, care trebuie privite din unghiul de vedere al autorului - "vad enorm si simt monstruos", au un caracter psihologic si vizeaza moralul.

In incercarea de a le clasifica, remarcam ca se impart in trei grupe: cele aflate la limita dintre tragic si comic - Doua lozuri, Inspectiune; cele din sfera naturalista - O faclie de Paste, Pacat, in vreme de razboi; nuvelele care se inscriu in lumea fantastica, miraculoasa: La hanul lui Manjoala, Calul dracului, Kir Ianulea si Abu Hassan.

Inspectiune si Doua lozuri, care sunt plasate la granita dintre tragic si comic, evoca soarta micului functionar, aflat in permanenta la dispozitia superiorilor.

In Doua lozuri sunt urmarite reactiile lui Lefter Po-pescu, de la "rasul violent" la nebunie, autorul subliniind, in acelasi timp, ideea efectului dezumanizant pe care banul il exercita asupra omului.

Cea de-a doua dimensiune a nuvelisticii - cea fantastica - se remarca, deci, prin preponderenta elementelor miraculoase. Taina din La hanul lui Manjoala ramane nedezlegata, iar ambiguitatile, enigmaticele, notiile pitoresti capata aspectul unor intamplari obisnuite sau posibile.

In Kir Ianulea se produce o transpunere a lui Belfaga (Machiavelli) in mahalaua Bucurestiului. Dracii apar ca niste oameni gospodari, Aghiuta este fudul.

Desi atmosfera din Abu Hassan este orientala, moravurile evocate sunt cele ale societatii contemporane lui Caragiale.

Dar exista si o serie de nuvele de factura naturalista.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

O faclie de Paste are la baza conflictul dintre hangiu din Podeni si sluga sa. Hangiu, amenintat de Gheorghe, trece prin toate fazele spaimei.

Nuvela IN VREME DE RĂZBOI a aparut in anul 1898, ca si O faclie de Paste, Pacat. Tema nuvelei, asa cum precizeaza serban Cioculescu in studiul sau I. L. Caragiale, este obsesia: "Tema acestei excelente nuvele, desi autorul o subintitulase "schita", este obsesia." Hangiu Stavrache, care mosteneste pe fratele sau, preotul lancu din Podeni, plecat pe front pentru a scapa de urmarire, fiind capitanul unei bande de hoti, traieste iluzia, devenita teama, ca fratele sau nu se va mai intoarce. Obsesia intoarcerii pune stapanire pe Stavrache, evoluand tragic. Nebunia lui Stavrache ajunge la forma paroxistica. Nuvela, prin cele trei capitole, urmareste gradarea nebuniei, realizand un destin tragic, dominat de ereditate, tensiunea crescand si sub teroarea cosmarurilor, a laitmotivului: "Gandea c-am murit, neica?".

In vreme de razboi este alcatuita din trei capitole, fiecare marcand o etapa in evolutia lui Stavrache, si apoi trei planuri: planul povestitorului, planul dialogat si na-tura care constituie cadrul povestirii.

Incadrandu-l pe hangiu in categoria oamenilor haini, avari, autorul creeaza tipologii.

Mai intai, intamplarile sunt relatate de autor. Stavrache, care mosteneste averea fratelui sau, lancu Georges-cu, traieste spaima reintoarcerii acestuia, scrisoarea inasa il linisteste o scurta perioada, pentru a cadea din nou prada halucinatiilor. Glasul celui plecat ii revine in minte intr-un mod obsesiv si chinuit: "Gandea c-am murit, neica?". Hangiu se inchipuie intr-o inversunata inclestare cu popa lancu, in care el reuseste sa-si infiga degetele in muschii grumazului adversarului, rupandu-i incheietura cerbicei. Scena infatiseaza o extraordinara dorinta de a ucide. Iata de ce manifestarile patologice sfarsesc printr-o dereglare a psihicului. Stavrache trece prin diverse stari tensionale: de la apatie la obsesie si nebunie. Robit de trairile interioare, se duce la preotul satului pentru a-i face sfestanie acasa.

Caragiale analizeaza minutios reactiile fiziologice ale acestuia in momentul intalnirii cu lancu: gura ii este intredeschisa dar fara sa poata vorbi, ochii holbati, iar mainile inclestate. Lua paharul sa bea, "il duse spre gura, dar gura ramase inchisa". Stavrache, la un moment dat, este incapabil sa distinga planul real de cel al halucinatiilor. Investigatiile patologice sunt realizate prin relatari si descrieri. Pentru el, pierderea averii este o catastrofa de mari proportii. De aici drama.

Cel de-al doilea plan al nuvelei In vreme de razboi este surprins gradat. Dialogurile sunt comprimate, propozitiile interogative, destul de numeroase, presupun gesturi: "Ce e ma? - Am venit la dumneata ca la un duhovnic. N-aude nimeni? - As! cine s-auza?". Nu lipsesc nici indicatiile scenice: preotul se uita in toate partile, vrand sa spuna ceva.

Din discutia cu avocatul reies temerile lui Stavrache, in ciuda asigurarilor pe care le primeste.

In capitolul al treilea, dialogul cu fetita care vine sa cumpere rachiu si gaz dezvaluie rapacitatea acestuia. La rugamintile fetitei raspunde cu replica: "Scrie-v-ar popa sa va scrie de parliti!"

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

si tot dialogul are menirea de a pregati deznodamantul.

Natura intervine in planul al treilea, cand toate intamplarile au loc noaptea: popa vine la fratele sau noaptea, i se arata tot noaptea; fetita vine seara tarziu si tot noaptea se reintoarce lancu Georgescu pentru a-i cere lui Stavrancea banii.

Intr-un cadru in care elementul analitic este predominant (zgomotul picaturilor de ploaie care cad pe butoi dogit, sugerand obsesia), natura se subordoneaza unui sentiment sau unei senzatii.

Caragiale nu descrie interioare, lumea obiectelor din jur si nici tinute vestimentare; el "stie insa sa asculte glasul naturii" (Tudor Vianu).

La intoarcerea preotului, cadrul natural ostil este in conformitate cu starea sufleteasca a hangiului: era un frig naprasnic, crivatul batea cu inversunare, iar ploaia nu mai inceta. Obsesia este sugerata si prin aspectul implacabil al vremii: "Asa vreme tine de trei zile si trei nopti."

Natura si notatiile fiziologice, reactiile sunt in deplina concordanta, Caragiale fiind considerat de Tudor Vianu adevarat "poet al naturii", perceputa, asa cum am aratat mai sus, vizual si auditiv, in deplina concordanta cu starile psihologice.

Notatii ca: "Afară plouă maruntel, ploaie rece de toamnă... Viscolul afară, ajuns în culmea nebuniei, făcea să trănăie zidurile hanului bătrân" îl determină pe Tudor Vianu să aprecieze în Arta prozatorilor români: "Senzatia, notată cu dibăcie, este a unui spirit muzical care știe să asculte glasurile naturii și să calauzească ecoul lor în adâncime".

Asadar, "I. L. Caragiale este o aparitie exceptionala intre intelectualii timpului..." (Al. George), care imprima operei sale comico-satirice, precum si celei tragice o nota grava.

In vreme de razboi, una dintre cele mai reprezentative nuvele, urmareste un caz psihologic in care setea de bani desfigureaza sufletul uman.

Stilul nuvelei este grav, personajul principal situandu-se in limitele unui destin tragic. inscriindu-se ca tematica in seria scrierilor despre setea de inavutire care dezumanizeaza: Comoara, Moara cu noroc de I. Slavici, Hagi Tu-dose de B. st.

Delavrancea, Caragiale nu creeaza un tip in sine de avar. Pe scriitor il intereseaza mai ales rasfrangerea dezumanizarii in sufletul personajului, in constiinta acestuia, pe fundalul razboiului si in legatura cu socialul. Aceasta confera operei lui Caragiale individualitate si unicitate, atat sub raport tematic cat si analitic si stilistic.